
El País eta su-etena

b

TXEMA RAMIREZ DE LA PISCINA

b

Atariko

Joseba Sarrionaindiak ezin egokiago ilustratu du *Ni ez naiz hemengoa* liburuan, aginte politikoaren aurrean prentsak maiz hartzen duen portaera kamaleonikoa. Pasadizo baten bitartez agertu du jokamolde hori, oso era pedagogikoan gainera (1985:90). Kontua da, Elba uhartean erbesteuraturik zegoen Napoleon Bonapartek, 1815eko apirilean, armada berbildu eta Parisera itzultzea erabaki zuela. Hori guztia urtebete lehenago Fontainebleaun abdikatu eta gero.

Harrigarria da benetan Parisko *Moniteur Universel* kazetak enperadore ohiaren hurbilketaren berri, egunegun, nola eman zuen. Hona hemen martxoko egunkarietatik ateratako zenbait titulu argigarri:

- Martxoaren 9a: «Munstroak ihes egin du bere deserrutik».

- Martxoaren 10a: «Kortsikar ogroak Cape Jean aldean desenbarkatu du».

- Martxoaren 11: «Tigrea Cap aldean agertu da. Bere abentura miserablea gaizkileen erara amaituko da mendietan».

- Martxoaren 12a: «Munstroa Grenoble hiriraino sartu da».

W Txema Ramirez de la Piscina EHUko Kazetaritza Saileko irakaslea da.

- Martxoaren 13a: «Tiranoa Grenoble eta Lion aldean orain».

- Martxoaren 18a: «Usurpatzailea hiriburutik hirurogei orduko ibilaldira dagoen punturaino hurbiltzen ausartu da, baina ezinezkoa zaio Parisera sartzea».

- Martxoaren 20a: «Napoleon bihar iritsiko da Paris-ko harresietara» .

- Martxoaren 21a: «Napoleon Enperadorea Fontainebleauan dago».

- Martxoaren 22a: «Atzo arratsaldean Bere Maiestate Enperadoreak sarrera publikoa egin zuen Tullerietan. Ezerk ere ezin lezake bozkario unibertsal hau gainditu».

Moniteur Universel egunkariak marka guztiak ondu zituen, hamaika egun nahikotxo izan baitzituen «ogroa», «tigrea», «gaizkilea», «tiranoa» eta «usurpatzailea» zena «Bere Maiestate Enperadorea» bihurtzeko. Napoleon bera ere aspaldian jabetu zen prentsak herriaren baitan izan lezakeen eraginaz, berea baita honako esaldia: «Egunkariak, etsaiak badira, mila baioneta baino beldurgarriagoak dira».

Gure ikerketa

Prentsak eta, oro har, masa hedabideek jendarteko iritzian duten garrantziaz jabetuta, ariketa simple bat proposatu genion geure buruari: ETAREN su-etenak iraun zuen bitartean Espainian enblematikotzat jotzen den *El País* kazetaren portaera aztertzea. Zerbaitek esan zigun ikerketa hori interesgarria izan zitekeela. Lehenengo eta behin, ETAK 1998-99 urtealdian egin zuen su-etena inoiz eman duen luzeena (ia hamabost hilabete) izan zelako eta horrek aldi nahiko esanguratsua eskaintzen zigulako taxuzko ondorioak ateratzeko. Hauxe bigarren arrazoia: aipatu kazeta hori «egunkari-instituzioa» da gaur egun Espainiako estatuan. Antton Azkargortak dioskun legez (1988:395), «medio hori linea ideologikoa markatzeko enblematikoa da, ez bakarrik Estatuko beste komunikabidderen linea, baizik eta baita klase politikoarena ere».

Espainiako Hedapenaren Ikuskapenerako Bulegoak emandako datuen arabera, *El País* egunkariak 13.193 ale

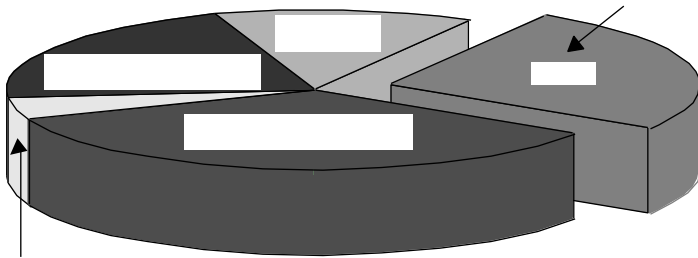
saltzen ditu EAEn (Nafarroako daturik ez dugu). Beraz, *Euskaldunon Egunkaria*-k Euskal Herrian saltzen dituen beste, gutxi gorabehera (13.059). Dena den, ez da ahaztu behar Espainiako estatuan *El País* lehen egunkaria dela.

Aipatu aldi horretan (1998ko iraila-1999ko abendua) kazeta horrek izan duen portaera aztertzeko alde kuantitatibo eta kualitatiboak izan ditugu kontuan (lehen orrialdeak eta editorialak). Antzeko kasuetan aplikatzen den ohiko metodologia eta lagina erabili dugu hemen ere (guztira 109 egun pasa dira gure galbahetik) eta horren guztiaren ondorioak dira jarraian azaltzen zaizkizuen gogoeta hauek.

Garrantzi handiko gaia

Has gaitezen lehenik aspektu kuantitatiboekin. Ikerketa zientifikorik egin gabe, ezaguna zen «euskal gatazkak» Espainiako hedabideentzat duen erakarmen berezia. Datua behar genuen, ordea. Aztertu laginaren arabera, eta soilik su-eteneko garaiari erreparatuta, hauxe ondoriozta daiteke: lau egunetik hirutan (zehatz-mehatz % 74,2) agertu ziren *El País*-eko lehen orrialdean baketze prozesuarekin lotutako albisteak. Areago, hiru egunetik behin albiste hori eguneko nagusia izan zen (% 34,8). Datu benetan argigarria.

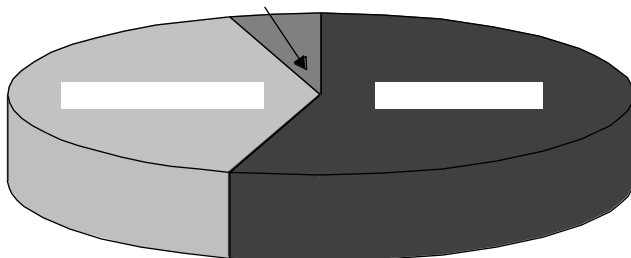
Baketze prozesuarekin lotutako albisterik agertzen al da lehen orrialdean?

Beste kontu bat jarraian. Kazetariak aspaldian dabil-tza kexaka —batik bat Politika sailean diharduten albista-

riak— beren lanbidea ohikeriaren bidetik gero eta sartuago dabilela eta. Politikako orrialdeetan buruzagi politikoen adierazpenek bereganatzen duten aldeaz jabetzea besterik ez dago. Nahikoa da Arzalluz, Otegi edo Aznarrek «A» esatea, jarraian beste guztiek elkarren segidan «B» edo «C» esateko. Esan nahi baita, askotan albisteen jatorria ez direla gertakizunak (ekitaldi publikoak, erakunde publikoetan hartutako erabakiak...) baizik eta politikarien arteko ika-mikak, Legebiltzarreko korridoreetan —adibidez— egiten diren adierazpenak, alegia. Ikerketa honen bitartez susmoa berretsi egin da, aztertutako laginaren arabera, hamar albistetatik lauk adierazpenetan baitute jatorria.

Albisteen jatorria

Bestalde, egun ezer gutxi gertatzen da bat-batean kazetagintzaren munduan. Tokitan geratu da lan koadernoaren besapean hartuta albisteen bila zihoan —zakur miaztaile gisara— erreportari mitikoaren irudi erromantiko hura. Filmetan baino ez zela existitu uste dugu. Egundena, edo ia-ia, alde aurretik moldatutako gertakizunak dira, aurretiaz prestatutako jakiak bailiran¹. Horra hor beste datu hau: aztertutako albistetatik % 87,1 aurretiaz iragarriak zeuden. Bat-batekoak (kasu honetan, kale erasoak, atentatuak edo antzekoak), berriz, % 12,9 baino ez ziren izan.

Titulazioa

Albistetako tituluetan nortzuk eta nola gailentzen diren egiaztatzea ere lan-jardun aski interesgarria gertatu da

azterketa honetan. Protagonista nagusiak bost multzotan bereizi ditugu:

- PP, bere buruzagiak edota Madrilgo Gobernua,
- ETA edota bere militanteak,
- EAJ, bere buruzagiak edota Eusko Jaurlaritza,
- PSOE edota PSE-EE-PSOeko buruzagiak, eta
- EH-HBko buruzagiak eta Jarrai.

Jasotako emaitzak era honetan sailkatu ditugu:

Titularreko protagonistak	Zenbat aldiz agertua	Nolakotasuna		
		Positiboki Zenbat. %	Negatiboki Zenbat. %	Neutroki Zenbat. %
PP, bere buruzagiak edota Madrilgo Gobernua	65	27 41,5	8 12,3	30 46,1
ETA edota bere militanteak	48	0 0	30 62,5	18 37,5
EAJ, bere buruzagiak edota Eusko Jaurlaritza	37	4 10,8	9 24,3	24 64,9
PSOE edota PSE-EE-PSOeko buruzagiak	27	8 29,6	0 0	19 70,4
EH-HBko buruzagiak eta Jarrai	25	2 8	15 60	8 32

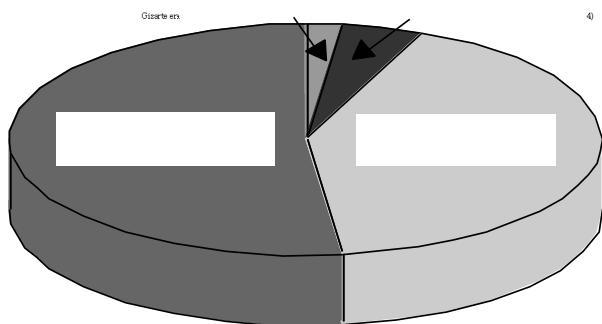
El País egunkariko joerak ezagunak baziren ere, goiko laukian nabarmen gelditu dira bere fobiak (alderdi edota erakunde abertzaleak) eta filiak (alderdi edota erakunde estatalistak). Hor nonbait, garai bateko *demokratik eta bor-txazaleak* dikotomia beste bitasun batek ordezkatu du: *konstituziozaleak-subiranotasunzaleak*.

Kazeta honek begiz jota ditu ETA... (% 62,5 inpaktu negatibo), EH... (% 60) eta, beste maila batean, EAJ... (% 24,3). Abegi ona die, berriz, PSOE (% 0 inpaktu negatibo) eta PP (% 12,3 baino ez) alderdiei. Argigarria ere da PP eta bere eraginpeko erakundeek duten inpaktu positibo kopurua (% 41,5). Datu hori bat dator *El País*-ek azken urte eta erdi honetan PPren Gobernuari —soil-soilik auzi honen inguruan— eman dion babes kritikoarekin. Azpimarragarria da, beste arlo guztietan, kazeta honek jarrera askoz ol-darkorragoa hartu duela Aznarren Gobernuaren aurrean.

Informazio iturriak

«Iturriak uraren emaria kontrolatzen duen modu berean, albiste-iturriek beren nahietara makurtzen dute kazetariaren jarduna», esana du Jose Inazio Basterretxea EHUko irakasleak (1997). Horretaz ohartuta egin dugu informazio iturrien jarraipena, ikerketa honetan ere. Beraiei erreparatuta grafiko hau osatu dugu. Besteak beste, adierazgarria da ETA erakundea ez dela behin ere iturri zuzentzat hartua izan. Horretaz gain, nabari-nabaria zeintzuk diren iturri nagusiak: kargu instituzionalak eta buruzagi politikoak.

Informazio iturriak

Sailkapen hori gehiago zehaztuz, bitxikeria franko agertzen dira. Adibidez, lau albistetatik batek baino gehiagok Madrilgo Gobernua du iturri nagusitzat (% 28,6). Alderdi politikoetako iturriek dagokienez, EAJ izan da ehuneko handiena eskuratu duena (% 14,3). Aipagarria da baita ere albiste guztien % 11k judikaturan duela sorburu (Garzon epailea, Auzitegi Konstituzionala, Auzitegi Gorena edo Entzutegi Nazionala). Datu horrek garbi frogatzen du euskal gatazkak mediatikoki bizi duen judizializazioa.

Editorialak

Espainiako klase politikoarentzat *El País*-eko editoria-
len irakurketa goizero praktikatzen den errito inizatikoa

da. Horrexekin gosaltzen du jende ugari: erantzukizun handiko politikariek, administrazioeko goi kargudunek, instituzio garrantzitsuenetako komunikazio arduradunek, komunikabide ia guztietako erredaktore buruek eta, oro har, beren burua iritzi sortzailetzat duten guztiek (irratietako tertuliakideek barne). Ukaezina da bere eragina, baita sinbolikoki aitortzen zaion ahalmena ere, seguru asko neurritz kanpo hedatua. Areago, *El País*-eko editorialek Espainiako kazetagitutzan eskola sortu dute, batik bat, titulatzeko garaian erabiltzen duen era sintetiko eta zoli horrek. Guk ere aparteko jarraipena egin diogu. Hona hemen emaitzak.

Lehen orriko albisteekin gertatu den bezala, bere editorialetan ere, egunkari honek euskal gatazkari garrantzi berezia eskaini dio, hiru egunetik behin (% 31,8 zehatz-mehatz) argitaratu baitu gai horrekin lotuta testu editorializatzaile bat edo beste. Hauxe ere frogatu dugu: euskal politikan garrantzia duen gertakizun orok badu bere editoriala egunkari honetan, biharamunean ez bada, bizpahiru egun beranduago. Gehiago ere esan liteke. Adibidez, kazeta honek egunero kaleratzen dituen bizpahiru editorialetatik euskal gatazkari lotutakoek, gehienetan, kokapen aldetik ere lehentasuna izan dute (% 76,6).

Horraino kontu kuantitatiboak. Sar gaitezen ur sako-nagoetan, editorial horietan atzematen diren ondorioekin, alegia. Aztertutako editorialetan zortzi ondorio nagusi atera ditugu. Hona hemen guztiak, zerrendatuta garrantzi gehiagotik gutxiagora.

<i>Editorialetako ondorio nagusiak</i>	<i>Zenbat aldiz agertua (modu batera edo bestera)</i>
Hasiara batean ETAre su-etenak konponbideen bilaketa errazten bazuen ere —azken batean zerbait berria zen—, gerora berretsi zen terroristek, horren bitartez, beren «nazio eraikuntza» egitasmoa inposatzea baino ez zutela nahi.	13
Bakeak ez du ordain politikorik izan behar; horrexegatik baketze prozesua eta jomuga subiranistak bereizi behar dira, besteak beste, gehiengoaren helburu ez direlako.	12
ETA eta HB beren jokaleku estrategikoetara eramaten ari dira EAJ eta EA.	11
Euskal gizartearen askotarikoa da eta Gernikako Estatutua pluraltasun horren adierazlerik garbiena da.	10

Indarkeriarekin ez dago baketze prozesurik; elkarrizketaren bidea irekitzeko ETA espreski gaitzetsi behar da. Abiaburu hori aplikagarria da Ibarretxeren Mahaiari ere.	6
Dispertsioaren politikak bete zuen bere helburua, baina aspaldian antzua gertatzen ari da. Haatik, nazionalistak erratuta daude presoen hurbilketa eskubide bat bailitzan planteatzen dutenean, berez, kontu hori neurri politikoa baino ez delako.	5
PPren Gobernuak aurrea hartu behar zuen; horrela egin eta kautelaz jardun zuen, agian gehiegizko kautelaz.	4
Terrorismoaren biktimei eragindako kaltea aldeztetik onartzen ez bada, adiskidetzeko prozesua ezinezkoa da. ETako presoiei amnistia emateak sortzen duen erresistentzia justifikatuta dago.	3

Adierazgarria ere da hamabost hilabeteko aldi honetan prozesuko subjekturik garrantzitsuenak kazeta honek nola adjektibatu dituen ikustea (editorialetan, beti ere).

<i>Subjektua</i>	<i>Adjektibazioa</i>
EH-HB	bortxakeriari atxikiak, probokatzaleak, bentajistak, inkoherenteak
ETA	terroristak, kriminalak, handinahizaleak, sektarioak, fantasiatzaleak
EAJ	ofentsiboak, behinolako karlistak, aranista primitiboak, erradikalismo ikonoklasta, ETaren abokatua
Euskal nazionalismoa	erridikulua, surrealista, zaharkitua, desleiala, alderdikoia
Lizarrako ituna	apustu subiranozalea, HBren kobertura politikoa, frentista
Kale borroka	terrorismo mozorrotua, gazte marjinalitatearen bortxakeria, praktika faxista
Udalbiltza	ETA-HBren ekimen hausturazalea, desafioa, irudikeria, ez demokratikoa
Ibarretxeren Gobernuak	polarizatua, ideologizatua, lubakian babestua, alarmista, biktimista

ETaren su-etena eta berorrek ahalbidetu zuen momentu politiko berriaren aurrean kazeta honek hartu zuen jarrera ulertzeko, zenbait testu arreta handiz irakurri behar dira. Hona hemen, 1999ko irailaren 13an —artean su-etenen lehena urtemuga betetzear zelarik— egunkari honek argitara emandako editorialaren lerroalde argigarri hau:

Bakea (...) berez jomuga bidezkoa eta desiragarria da. Garraioetxeak atzo eskatu zuen bezala, marko instituzionala aldatu nahi izatea helburu zilegia izan daiteke, beti ere joko arauak eta koakziorik gabe planteatzen bada. Zilegia ez dena zera da: aipatu arauak aldatzea ETak horrela exijitzen duelako, hiltzeari uko egitearen truke (...) *Lehen*

bortxakeria arazoa zegoen; orain, berriz, arazo politiko larria dugu (letra etzana gurea da).

Antoni Batista *La Vanguardia* kazetako berriemailea dugu, azken 25 urteetan Euskal Herriko gatazka bertatik bertara jarraitu duen albistaria. Joan den urtean kaleratu liburu interesgarrian, su-etenak piztu zituen erreakzioen haritik, gogoeta hau egin zuen (1999:299):

zergatik dirudite zorigaitzokoagoak gerraren balizko bik-timek? zergatik dira zoriontsuagoak su-etena eskaini dutenak eta ez bere hartzaileak?

Aditzaile onari, hitz gutxi.

Beste ikerketa batzuk

Gatazka egoeretan prentsak duen portaera ikergai mamitsua bilakatu da azken urteotan. Ez bakarrik gure artean. Jordi Farre Buenos Airesko Austral Unibertsitateko irakasle doktoreak ere arakatu du euskal eta espainiar prentsaren portaeran. Bere azken ikerketak EAEn 1998ko urrian Gasteizko Legebiltzarra hautatzeko izan zen hauteskunde kanpaina izan du oinarri. Bere ustez, aipatu kanpaina horretan prentsa ez zen oso fin ibili (1999:106):

Deia eta Euskadi Información kazetak kenduta, prentsa serioak nabarmen jo du euskal errealitatearen deskontestualizaziora, indarrean dagoen beste eredu instituzional batzuen arabera berkontestualizatzeko (...) Prentsak sakon informatzeari uko egin dio. Oro har, gatazka halamoduz azaldu da, era dirigista batez ukituta eta ikuspuntuen aldebakartasun kezagarria eskainiz (jakina, ezarrita dagoen estatus politikoari sostengua emanez) (...) Kazetari lanari erreparatuta, besterik egin zitekeen?

El País egunkariak aipatu kanpaina izan zuen jarra honela laburbildu zuen Jordi Farrek (1999:103):

alderdi estatalisten posturak lagundu ditu, batik bat PSOE-renak. Aldi berean, euskal nazionalismoaren tesiak eta PPK —Espainiako esparruan— dituen posturak deskalkifikatu ditu (...) Bereziki gogorrek izan dira euskal nazionalismoaren kontra jaurti dituen erasoak; eta hori guztia

espainiar zentralismoaren modernizazioaren aitzindari den egunkaria izanik.

Lehen aipatu dugun Antoni Batistak ere antzeko ikerketa egin zuen, baina ETAk 1987an Bartzelonako Hipercor saltokietan egin zuen atentuaren inguruan. Berea da ironiaz jositako ondorengo gogoeta hau (1997):

prentsaren arabera, euskal gatazka mafiaren erara diharduten gaizkile arrunt batzuek eragindako auzia da, zeinek 40 urtez dirauten bizirik baina barne zatiketetan murgilduta; horri guztiari Poliziak lortu dituen arrakastak gehitzen bazaizkio, zera ondorioztatzen da: arrazoizkoa den epe batean estatuak fenomeno horrekin amaituko duela.

Beren ikusmolde propioarekin, Nafarroako Unibertsitateko irakasle talde batek ere gai hau aztertu du; kazetariak gatazka egoeratan jokatzen duten papera, alegia. Berrek azpimarratu dute bortxakeriaren trataera mediatikoak azken hogeitun urteotan izan duen bilakaera nabarmena (Sadaba, 1999:138):

orain, prentsak jarrera oldarkorragoa eta pertsonalagoa hartu du, bai tituluetan, bai pertsonaietan, bai iturrietan eta baita kontestualizazioan ere.

Bilakaera hori ez da bat-batean gertatu. GAL erakundeak bere jardura kriminala amaitu zuen garaian, 1987an alegia, orduko Barne ministro Jose Barrionuevok haxe exijitu zion publikoki prentsari²:

borroka antiterroristan ezin gara neutralak izan. Terroristen prentsurrekoak eta prentsa oharrak ez argitaratzea ez da nahiko, Poliziak hanka sartzen duenean prentsak hori ere isilarazi behar du.

Barrionuevoren komunikazio arduraduna Agustin Valladolid, urtebete beranduago ez zen atzean geratu³. Bere ustez, «prentsak terrorismoaren kontra militatu egin behar du».

Jaime Mayor Oreja Barne ministroaren komunikazio arduraduna Cayetano Gonzalezek espreski goraipatu du masa hedabideek auzi honen inguruan agertu duten «heldutasuna», baita fenomenoaren trataeran atzeman den

garapena ere (Rodríguez / Sadaba, 1999:122): «kontu honen inguruan neutraltasuna ezinezkoa zen».

Jarrera horrek ondorengo hiru zutabe sendo hauetan du bere euskarria:

- terroristek izan lezaketen irudi ona zapuztu behar da;
- terrorismoari ezin zaio irizpide profesionalik aplikatu, eta
- terrorismoaren ideologia suntsitu behar da.

Garbi dago zein den arrazoia (Rodrigo 1991):

terrorismoari aurre egin behar zaio, inolako aitzakiarik gabe, beldurrik izan gabe; era horretan bakarrik sortuko baita herritarren artean terrorismoa irabazteko behar den kontzientzia publikoa.⁴

Eta abiaburu horiek argiro agertu dira euskal auziaren agerpen mediatikoan, baita *El País* egunkariari dagokionean ere.

T xukuntasun profesionala

Kazetari lanaren ikuspuntutik aztertuta zer egin zitekeen galde egin zion bere buruari Jordi Farrek. Gauza bera egin zuten 1999ko martxoaren 13an Bilboko hotel batean bildu ziren 80 euskal kazetari inguruk. Robles Arangiz eta Ipar-Hegoa gizarte ikasketa institutuek antolatutako lan jardunaldi batean bildutakoek horrelako gatazka egoeratan prentsak joka lezakeen funtzioari buruz gogoeta sakona egin zuten. Amaieran, hedabide guztiei eskaera hau helarazi zitzaion (1999-III-13):

Gizartea ondo informaturik egoteko modua berebiziko garrantzia hartzen ari da (...) Egoera aldatzeko erabakiak hartu behar dira. Hedabideen erantzukizuna kontuan izanik, agiri hau bultzatzen dugunok dei egiten diegu hedabideetako profesionalei prozesu itxaropentsu honetan adierazpen honen edukiak bere egin ditzaten.

Edukiaren funtsa puntu bakar batean labur zitekeen: mezubideek egoera honetan profesionaltasuna eta txu-

kuntasuna erakutsi behar dute. Bistan da hedabide gehientsuenek ez dituztela aintzat hartu bertan onetsitako irizpideak. Areago, Xabier Arzalluz buruzagi jeltzale historikoak honela kalifikatu zuen Espainiako zenbait medioren portaera⁵: «brunete mediatikoa, mertzenarioak eta kanoirik gabeko uztailaren 18a».

Oso bestelakoa izan zen, ordea, Ipar Irlandako gatazkan *The Irish News* kazeta errepublikarzialeak eta *News letter* loialistak hartu zuten jarrera. Joera ideologiko oso desberdinetatik abiatuta, aipatu bi egunkariak, IRAk jo eta su zegoen garaian, gai izan ziren zenbait editorial adosteko eta elkarrekin argitaratzeko egun berdinetan. Kazeta horietako arduradunak, Noel Doran eta Geoff Martin, gure artean izan ziren Leioako Unibertsitatean 1998ko azaroaren 27an, ELA sindikatuak konbokatuta. Ikasle eta irakasleez gainezka zegoen areto batean emandako hitzaldian, bat etorri ziren hedabideek Euskal Herria eta Ipar Irlandako kasuetan hartu behar duten jokabidea zehazterakoan: «mezubideek libreki gatazken arrazoiez informatu behar dute; era horretan, baketze prozesuetan eginkizun aktiboa eta ez errektiboa jokatu behar dute».

Ondorio nagusiak

Azken 25 urteotan Espainiako modernizazioa eta progresismoaren aitzindaritza hartu duen *El País* egunkariak, Euskal Herrian ETArekin aldetik inoiz —azken 40 urteotan— izan den su-etenik luzeenean (ia hamabost hilabete), ez du berarengandik espero zitekeen neurririk eman. Areago, profesionaltasunari heldu ordez, nahiago izan du beste medioetatik euskal nazionalismoaren aurka haizatu den gurutzada mediatikoarekin bat egin, buruzagi eta alderdi abertzaleak karikaturizatu, euskal gatazkaren kontestualizazioari uko egin eta alderdi eta jokamolde konstituzionalistak lehenetsi. Frogatuta geratu da, azken buruan, euskal gatazkak zalantzan jartzen duela gaur egun Espainian dagoen estatu eredia. Horregatik guztiagatik, uste dugu Euskal Herriko baketze prozesuan *El País* egunkariaren egitekoa ez dela aktiboa izan, errektiboa baizik: gatazkaren konponbi-

dearen bilaketa erraztu ordez, nahiago izan duelako gaurkotasunezko albisteak parametro zaharberrituen arabera interpretatu, estatuan indarrean dagoen *status quo*-a inolaz ere zalantzan jarri gabe. Ardura falta hori are eta garrantzitsuagoa da kazeta honek dituen ezaugarriak kontuan izanik: Espainiako klase politikoarentzat erreferente nagusia eta, gaur egun, Europako kalitatezko prentsaren barruan ere bide erakusle garrantzitsuenetako bat.

Horren guztiaren erakusgarri, hona hemen zerrendatuta goiko ondorio nagusi hori garatzen duten beste batzuk:

1. *Euskal Herriko egoera arazo politiko larria da Espainiako estatuarentzat.* Horrela aitortu zuen kazeta honek 1999ko irailaren 13an argitaratu zuen editorialean eta aski frogaturik geratu da, gainera, ikerketa honetan azaldu diren datuetan: lau egunetatik hirutan (% 74,2) baketze prozesuarekin zerikusirik zuen albisteren bat edo beste azaldu da lehen orrialdean, askotan gainera albiste nagusia izanik (% 34,8). Horrezaz gain, editorialetan ere presentzia nabarmena izan du gai honek, hiru egunetatik behin (% 31,8) azaldu baita.

2. *Euskal nazionalismoaren karikatuzazioa eta kriminalizazioa.* Buruzagi eta alderdi abertzaleek trataera askoz okerragoa izan dute lehen orriko tituluetan (bai EAJ, bai EH, baita Ibarretxeren Gobernuak ere), estatu mailako buruzagi eta erakundeek (PP, PSOE eta Aznarren Gobernuak) izan dutena baino. Horrezaz gain, editorialetan euskal nazionalismoari, bere erakunde eta buruzagiei eman zaien trataera oso gutxiesgarria izan da: *erridikulua, zaharkitua, behinolako karlistak, aranista primitiboak, erradikalismo ikonoklasta, ETaren abokatua...* Ordura arte, normalean, ETA eta HBri soilik atxikitzen zitzaizkien izenlagunak beste alderdi eta erakunde batzuei zabaldu zaizkie, EAJ, EA, Udaltzaintza, Lizarrako ituna eta Ibarretxeren Gobernuari, besteak beste. Espainiaren kontzeptuari eman zaion trataera, berriro, oso bestelakoa da: «Espainia, munduan dagoen nazio politiko zaharretakoa» (1998-X-11).

3. *Egoera politiko berria dikotomia zaharberrituekin ilustratu da.* Konstituzioa/Estatutua (pluraltasuna, bizikidetzaz)

vs. Lizarra/subiranotasuna (desafioa, haustura). Aldagai horien arabera berdefinitu du *El País* egunkariak 1998ko irailaz geroztik Euskal Herrian sortu zen egoera politiko berria. Hau da, gatazkaren arrazoietan sakondu ordez (kontestualizazioa), kazeta honek beste testuinguru politiko-informatiboa irudikatu du, su-etenaren aurretik zegoen adinako egoera polarizatua birsortuz (demokratak vs. bortxazaleak).

4. *Antiterrorismo mediatikoa*. Espainiako beste mezubi-deek erakutsi duten beligerantzia mailara iristen ez bada ere, *El País* egunkariak aspaldian utzi dio kontu hauen inguruan neutraltasunez informatzeko asmoari. Bere eguneroko jardunean dagerren jarrera gertuago dago Jose Barrionuevo, Agustin Valladolid, Jaime Mayor Oreja eta Cayetano Gonzalezek proposatzen zuten «antiterrorismo militante» horretatik, Bilboko jardunaldietan bildutako kazetariak aldarrikatzen zuten kode etiko haren filosofiatik baino.

Gogoeta bat amaitzeko. Baketze prozesu guztiak oso konplexu eta korapilatsuak izaten dira. Gurea ez da salbuespena izango. Mezubideek prozesu horietan hartzen duten ardura garrantzitsua da benetan. Euskal Herriko medio asko eta Espainiako gehienak oraindik ez dira horretaz jabetu. Jabetuko al dira inoiz?j

-
1. Horren arrazoi nagusietako bat, Komunikazio Kabineteen jardue-
ra duzue (garai bateko Prentsa Bulegoak). Bertan diharduten ka-
zetariak helburu bakarra dute: beren instituzioen berri (ona)
ematea, eta hartara, lan franko ekoizten dute astero.
  2. Ikus *El Periódico de Catalunya*, 1987-V-08.
  3. Ikus *Delegación* aldizkaria (1988ko urtarrila). Aldizkari hori Espai-
niako Gobernuak EAEn duen ordezkariak argitaratzen zuen.
  4. Informazio gehiago nahi duenak jo beza liburu honetara: Ehuki
taldea, *Ajuria Eneko ituna mezubideetan: bakerako bidea ala aztora -
men iturria?*, Arabera, Gasteiz, 1997, edota artikulu honetara: Ra-
mirer de la Piscina, Txema, «Masa hedabideak eta bortizkeria po-
litikoa», in *Jakin* 99, Donostia, 1997.
  5. *Deia* egunkaria, 2000-IV-9.

Bibliografia

- Azkargorta, Antton, *Editorialea gertakizunaren aurrean: El País eta Euskadi*, doktorego tesia, EHUUn irakurria, Leioa, 1988.
- Basterretxea, Jose Inazio, *Komunikazioaren eta informazioaren oinarriak*, UEU, Bilbo, 1997.
- Batista, Antoni, *Diario privado de la guerra vasca*, Plaza Janés, Bartzelona, 1999.
- : *Terror y negligència. Hipercor i la construcció periodística d'ETA*, Edicions de la Malgrana, Bartzelona, 1997.
- Ehuki Taldea, *Ajuria Eneko ituna mezubideetan: bakerako bidea ala aztoramen iturria?*, Arabera, Gasteiz, 1997.
- Farre, Jordi, «Esfera pública, comunicación política y prensa diaria. La escenificación política de la campaña de las elecciones al Parlamento», in *Zer aldizkaria* 7, Leioa, 1999.
- Gonzalez, Cayetano, «El ministerio del Interior y los criterios informativos sobre el terrorismo», in Rodríguez, R. / Sadaba, T. (ed.), *Periodistas ante conflictos. El papel de los medios de comunicación en situación de crisis*, Eunsa, Iruñea, 1999.
- Ramirez de la Piscina, Txema, «Masa hedabideak eta bortizkeria politikoa», in *Jakin* 99, Donostia, 1997.
- Rodrigo, Miquel, *Los medios de comunicación ante el terrorismo*, Icaria, Bartzelona, 1991.
- Sadaba, Teresa, «Comunicación y conflicto terrorista: la 'segunda transición' de los medios», in Rodríguez, R. / Sadaba, T. (ed.), *Periodistas ante conflictos. El papel de los medios de comunicación en situación de crisis*, Eunsa, Iruñea, 1999.
- Sarrionaindia, Joseba, *Ni ez naiz hemengoa*, Pamiela, Lizarra, 1985.
- Soria, Carlos (ed.), *Prensa, paz, violencia y terrorismo. La crisis de credibilidad de los informadores*, Eunsa, Iruñea, 1987.
- Zallo, Ramon / Ramirez de la Piscina, Txema, «Komunikabideak Euskal Herrian ireki den egoera berrian» izeneko dekalogo etikoa, Robles Arangiz eta Ipar-Hegoa institutuek antolatutako lan jardunaldia, Bilbo, 1999-III-13.

Gainerako dokumentazioa

- *El País* egunkaria 1998ko irailaren 1etik 1999ko abenduaren 4 arte.
- *Deia* egunkaria, 2000-IV-9.
- *El Periódico de Catalunya*, 1987-V-08.
- *Delegación* aldizkaria, 1988ko urtarrila.